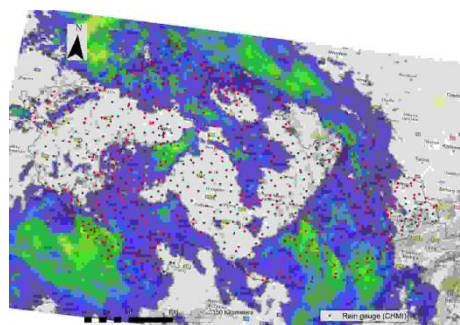

Návrhová data v hydrologických modelech Webový portál *rain.fsv.cvut.cz*

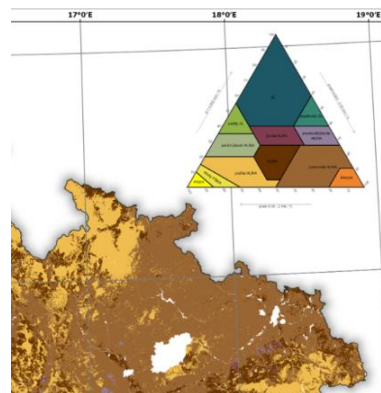
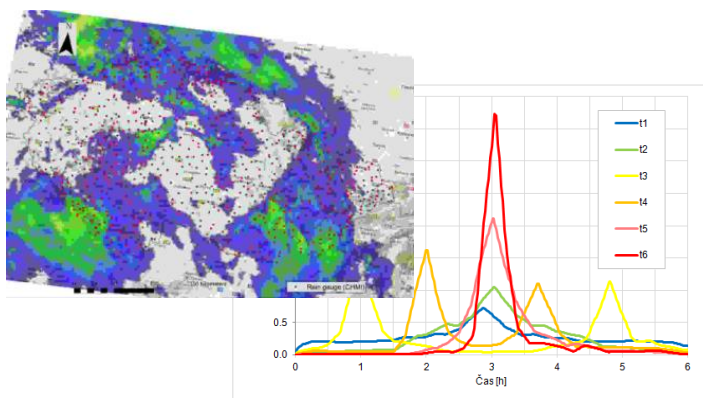
Ing. Luděk Strouhal, Ph.D.

Ing. Petr Kavka, Ph.D., Ing. Jan František Kubát

Motivace

- Krátkodobé intenzivní srážky mají široké použití ve vodohospodářské praxi a hydrologickém modelování: kulminační průtoky, objemy odtoku, NPV v nepozorovaných profilech a v ploše povodí (protierozní ochrana, PÚ, MVN, suché nádrže...)
- Znalostní deficit - extrémní variabilita v čase i prostoru, často nutná variantní řešení
- Deficit aktuálních a efektivně dostupných dat zejména pro fyzikálně založené hydrologické modelování

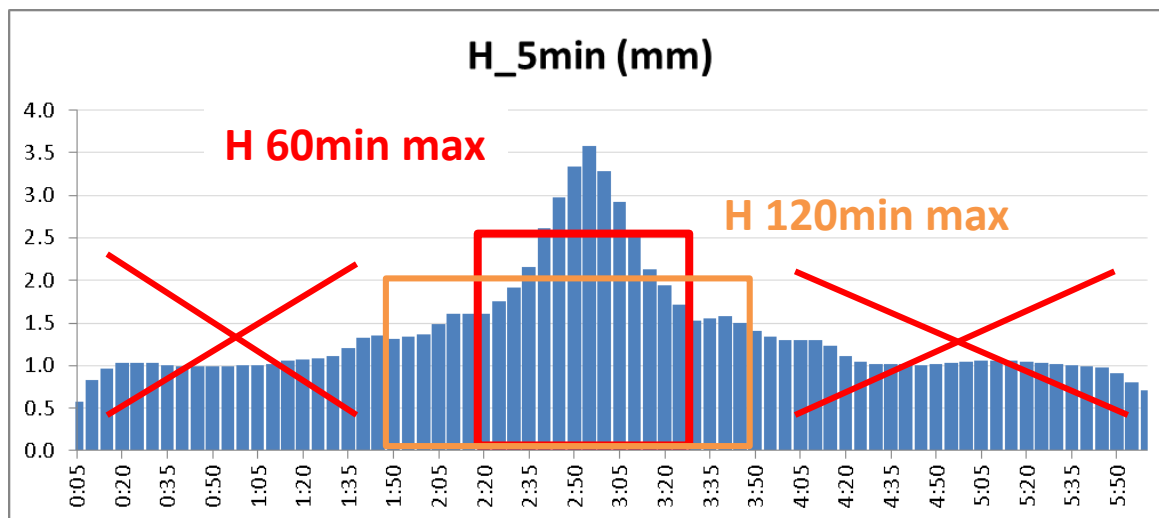
Srážková data – historický exkurz

- Trupl (1958) – Intenzity krátkodobých dešťů v povodích Labe, Odry a Moravy
  - Náhradní (průměrné) maximální intenzity deště za různě dlouhý časový interval
  - 98 stanic na českém území
  - Délka pozorování 8–48 let, v průměru 17,5 roku
  - Údaje neříkají nic o vnitřním průběhu intenzit deště ani předchozích či následných úhrnech

49 - Lysá hora

periodicita

Čas (min)	0,5	0,2	0,1	0,05
5	8,6	10,4	11,9	13,4
10	11,8	14,5	16,7	18,8
15	13,8	17,0	19,6	22,2
20	15,6	19,4	22,2	25,2
30	18,2	22,7	26,1	29,7
40	20,5	25,7	29,5	33,4
60	24,0	30,0	34,6	39,2
90	28,5	35,5	40,9	46,3
120	31,8	39,7	45,7	51,8

Srážková data – historický exkurz

- Trupl (1958) – Intenzity krátkodobých dešťů v povodích Labe, Odry a Moravy
- Šamaj, Valovič, Brázdil (1985) – Denné úhrny zrážek s mimoriadnou výdatností v ČSSR v období 1901–1980.
  - Denní (24hodinové) maximální úhrny s dobou opakování 2–100 let
  - 579 stanic na českém území, problematická lokalizace (zrušené stanice, přesuny, chybné souřadnice...)

Stanice	Pravděpodobnost opakování za N let				
	2	10	20	50	100
Adršpach - Dolní	39,4	76,6	91,8	110,4	124,9
Albrechtice - Jezeří	36,3	56,6	64,8	75,0	82,9
Albrechtice nad Orlicí	36,9	54,7	61,9	70,8	77,8
Arnoltice	35,1	61,5	72,2	85,4	95,7
Aš	33,4	51,5	58,9	67,9	75,0
Babice nad Svitavou	39,5	68,7	80,6	95,2	106,7
Babín, vodárna	35,5	56,7	65,3	75,9	84,1
Bavorov	37,9	63,8	74,4	87,3	97,4
Bečov nad Teplou	32,1	53,7	62,5	73,3	81,8
Bedřichov, Nová Louka	72,6	120,9	140,5	164,7	183,5
Benecko	42,6	67,5	77,7	90,2	99,9

Srážková data – historický exkurz

- Trupl (1958) – Intenzity krátkodobých dešťů v povodích Labe, Odry a Moravy
- Šamaj, Valovič, Brázdil (1985) – Denné úhrny srážek s mimoriadnou výdatností v ČSSR v období 1901–1980.

Hrádek, Kovář (1994) – Výpočet náhradních intenzit přívalových dešťů metoda redukce 1-denních maximálních srážkových úhrnů

$$H_{t,N} = H_{1d,N} \cdot a \cdot t^{1-c}$$

- krátká doba pozorování v Truplově práci
- neaktuálnost dat – jak Truplových náhradních intenzit, tak Šamajových denních úhrnů
- koeficienty redukce v Hrádkově metodě odvozeny pouze pro povodí Labe
- nerozlišování met. příčin vzniku intenzivních srážek – frontální/konvektivní, orografické efekty
- součástí DOST a potažmo metodik, implementováno do hydrologických modelů (DesQ-MaxQ)
- nízký uživatelský komfort (lokalizace stanice, variantní výpočty redukce atd.)

Srážková data – historický exkurz

- Trupl (1958) – Intenzity krátkodobých dešťů v povodích Labe, Odry a Moravy
- Šamaj, Valovič, Brázdil (1985) – Denní úhrny srážek s mimoriadnou výdatností v ČSSR v období 1901–1980.

Hrádek, Kovář (1994) – Výpočet náhradních intenzit přívalových dešťů metoda redukce 1-denních úhrnů

PROSÍM UŽ NE!

$$H_{t,N} = H_{1d,N} \cdot a \cdot t^b$$

- krátká doba pozorování v Truplově práci
- neaktuálnost dat – jak Truplových náhradních intenzit, tak Šamajových denních úhrnů
- koeficienty redukce v Hrádkově metodě odvozeny pouze pro povodí Labe
- nerozlišování met. příčin vzniku intenzivních srážek – frontální/konvektivní, orografické efekty
- součást DOST a potažmo metodik, implementováno do hydrologických modelů (DesQ-MaxQ)
- nízký uživatelský komfort (lokalizace stanice, variantní výpočty redukce atd.)

Návrhová data v hydrologických modelech

Webový portál *rain.fsv.cvut.cz*

Srážková data – snadno, rychle a přesněji

Rain @ FSv ČVUT v Praze

Vliv variability krátkodobých srážek a následného odtoku v malých povodích České republiky na hospodaření s vodou v krajině

ÚVOD   WEBOVÉ SLUŽBY A APLIKACE   **SRÁŽKY**   PŮDY   SPLASH CUP   ALICE   KONFERENCE

> Úvod

APLIKACE PRŮBĚHY 6HODINOVÝCH SRÁŽEK

WEBOVÉ SLUŽBY

MINIAPLIKACE BODOVÝ VÝPOČET ÚHRNU SRÁŽKY

Aktuální

15. 3. 2021

Došlo k poskytnutí aplikace P...
a WPS. Zá...
aplikace P...
srážek na...
problémy
adrese ma...

5. 5. 2020

Tyto stránky vznikly v rámci projektu NAZV - KUS a jejich cílem je odborné veřejnosti zpřístupnit **krátkodobé návrhové srážky** na území ČR. Sloužit mohou široké odborné veřejnosti využívající nástroje hydrologického modelování, např. projektantům protierozních či protipovodňových opatření, pozemkových úprav, autorům odtokových studií nebo akademickým pracovníkům v oboru životního prostředí. Jednotlivé služby jsou podrobně popsány v části [Webové služby a aplikace](#).

Zde publikované služby a informace jsou doplňkem k certifikované metodice [Krátkodobé srážky pro hydrologické modelování a navrhování drobných vodohospodářských staveb v krajině](#), která popisuje odvození a zásady využití návrhových srážek. Mapové přílohy metodiky jsou součástí certifikované mapy, která je v tištěné podobě dostupná na pracovišti Katedry geomatiky, FSv, ČVUT v Praze.

Publikované nástroje a podkladová data vznikly zejména v rámci tříletého projektu *Vliv variability krátkodobých srážek a následného odtoku v malých povodích České republiky na hospodaření s vodou v krajině*. Podrobnosti o něm naleznete v části [O projektu](#).

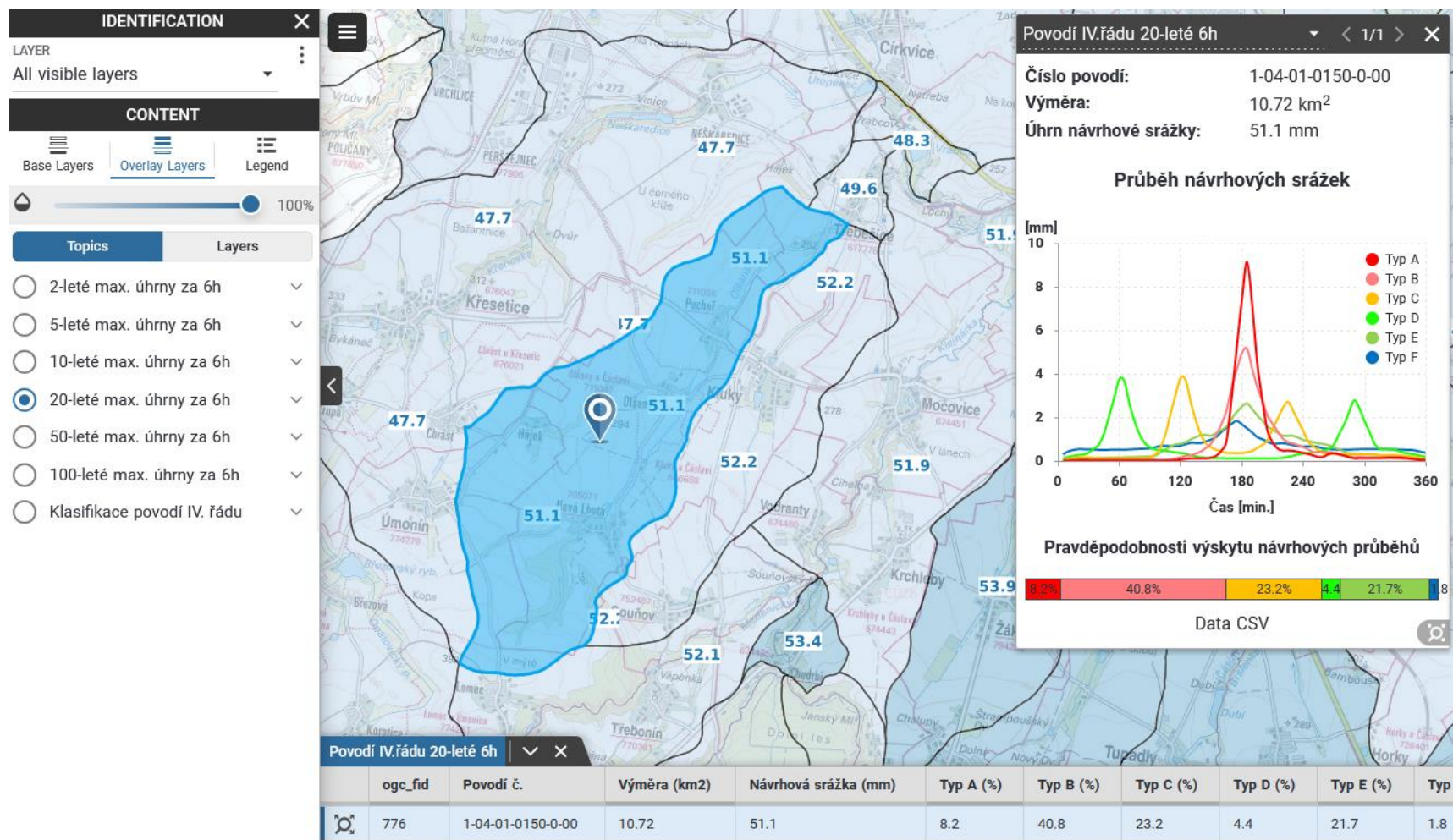

Návrhová data v hydrologických modelech

Webový portál *rain.fsv.cvut.cz*

Srážková data – snadno, rychle a přesněji

Návrhová data v hydrologických modelech

Webový portál *rain.fsv.cvut.cz*

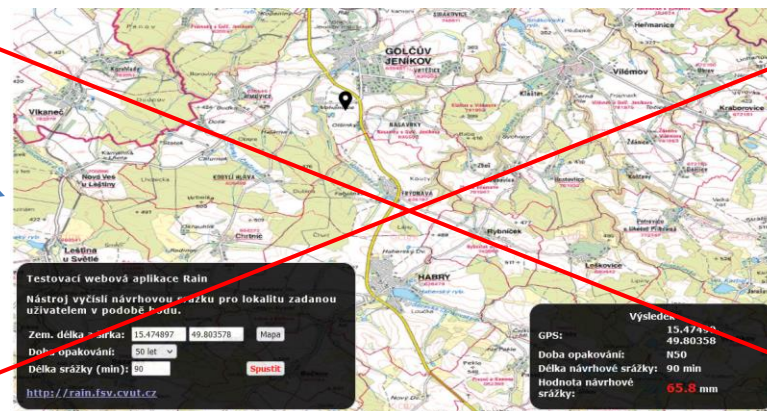
Srážková data – snadno, rychle a přesněji

WPS - poskytování charakteristik návrhových srážek a půdních vlastností

Veřejná webová geoprocessingová služba dle standardu [OGC WPS](#) (Web Processing Service) umožňuje uživateli rychlé odvození různých charakteristik návrhových srážek s dobou opakování 2–100 let a vybraných půdních charakteristik pro libovolnou lokalitu v ČR. Služba v současnosti nabízí šest nástrojů, které se liší typem vstupů, podkladových dat, metodou výpočtu a charakterem požadovaného výstupu:

Srážková data

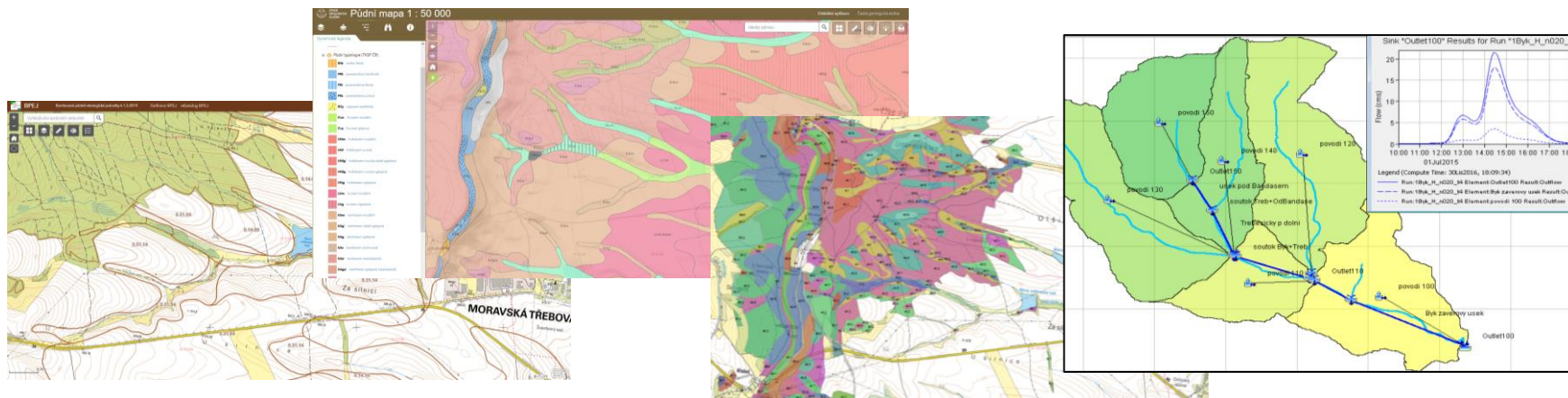
1. [d-rain6h-timedist](#) → Koncem 2022 implementace zpřesněných odhadů H-6h
2. [raintotal6h-timedist](#) → Aplikace zůstává, užitečný nástroj pro modeláře
3. [d-rain-shp](#)
4. [d-rain-csv](#)
5. [d-rain-point](#) → Ke konci roku 2022 bude zrušeno

Půdní data – konceptuální modely (SCS-CN /HMS/ aj.)

- Nejčastější půdní charakteristikou hydrologická skupina půdy - HSP
  - Kvalitativní klasifikace do 4 hlavních skupin A-D
  - Původní koncept v 50. letech 20. stol. v USA, poslední aktualizace 2009
  - Teprve 1986 se objevuje vazba na infiltrační rychlosti (K_s ?)
  - Limity tříd pro inf. rychlosti se měnily, české metodiky ne vždy reflektují
  - V českých zemích HSP tradičně jen pro zem. půdu (dle HPI)
  - Lesní půdy zpracovávány až od 2004, nejednotné a špatně dokumentované metodiky a propagace chyb až do současných certifikovaných metodik (2019)
  - Problematické spojování HSP pro zemědělskou a lesní půdu.
  - **V současnosti 4 celorepublikové podklady o HSP** se značnými rozdíly a dopady

Půdní data – konceptuální modely (SCS-CN /HMS/ aj.)

- Nejčastější půdní charakteristikou hydrologická skupina půdy – HSP
- 4 rozdílné celorepublikové podklady, velké dopady na výsledné CN / odtoky
  - **ČHMÚ + VÚMOP (2005+)**
syntetická vrstva CN, kombinuje 3 varianty HSP, hrubě řešené LP, popsáno ale **data nedostupná**
  - **Projekt „Strategie“ (2015)**
na ZPF využívá zastaralý převodník HSP dle Janeček (2012), na LP určeny HSP dle LT, neošetřuje nedokryvy, hůře popsáno a **data nedostupná**
  - **VÚMOP (2018)**
na ZPF aktualizované HSP kombinuje s hrubě řešenými LP, velmi sporá dokumentace, spojitá mapa, **data dostupná k zakoupení**
  - **HSP dle zrnitosti, ČVUT + VÚMOP (2021)**
využívá metod DMP konzistentně pro ZPF i LP, detailní dokumentace, certifikováno SPÚ, **data volně dostupná**

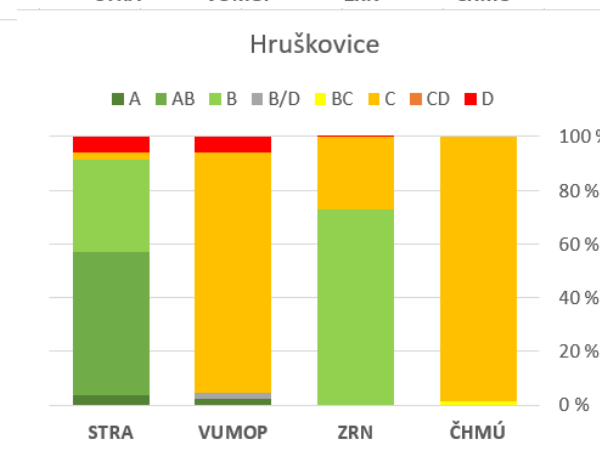
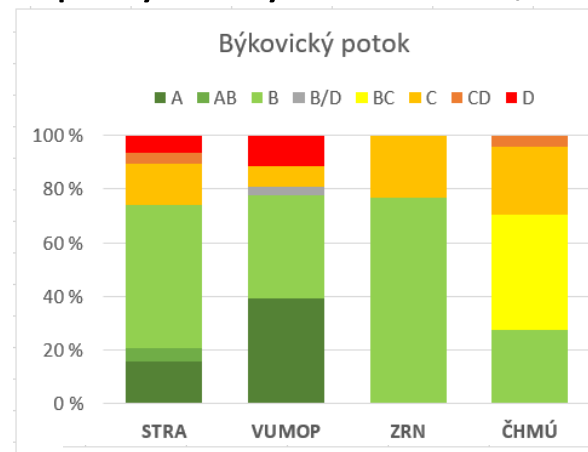
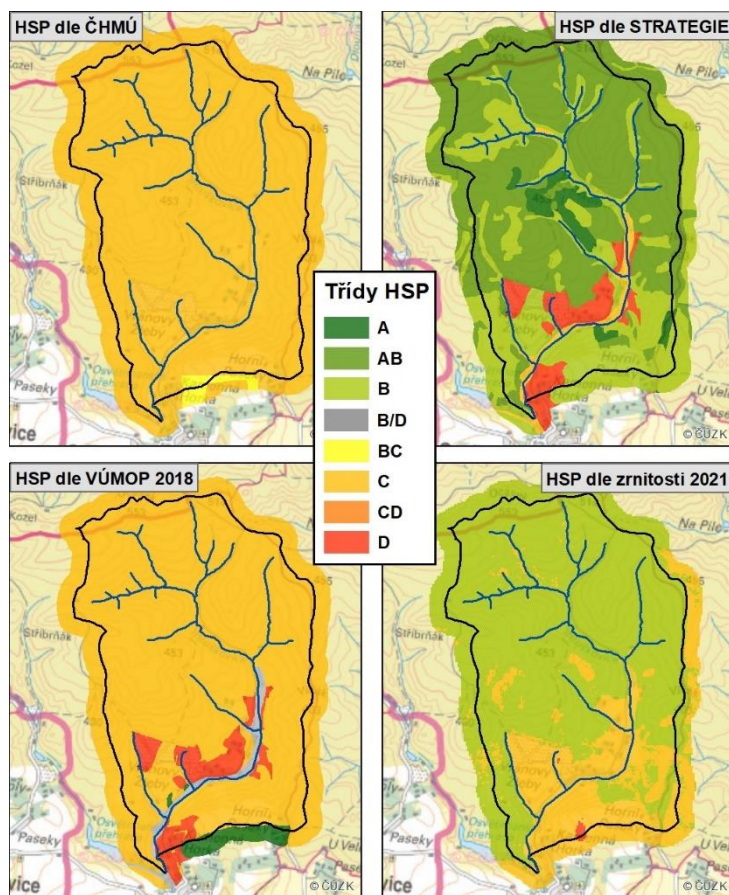

Návrhová data v hydrologických modelech

Webový portál *rain.fsv.cvut.cz*

Půdní data – konceptuální modely (SCS-CN /HMS/ aj.)

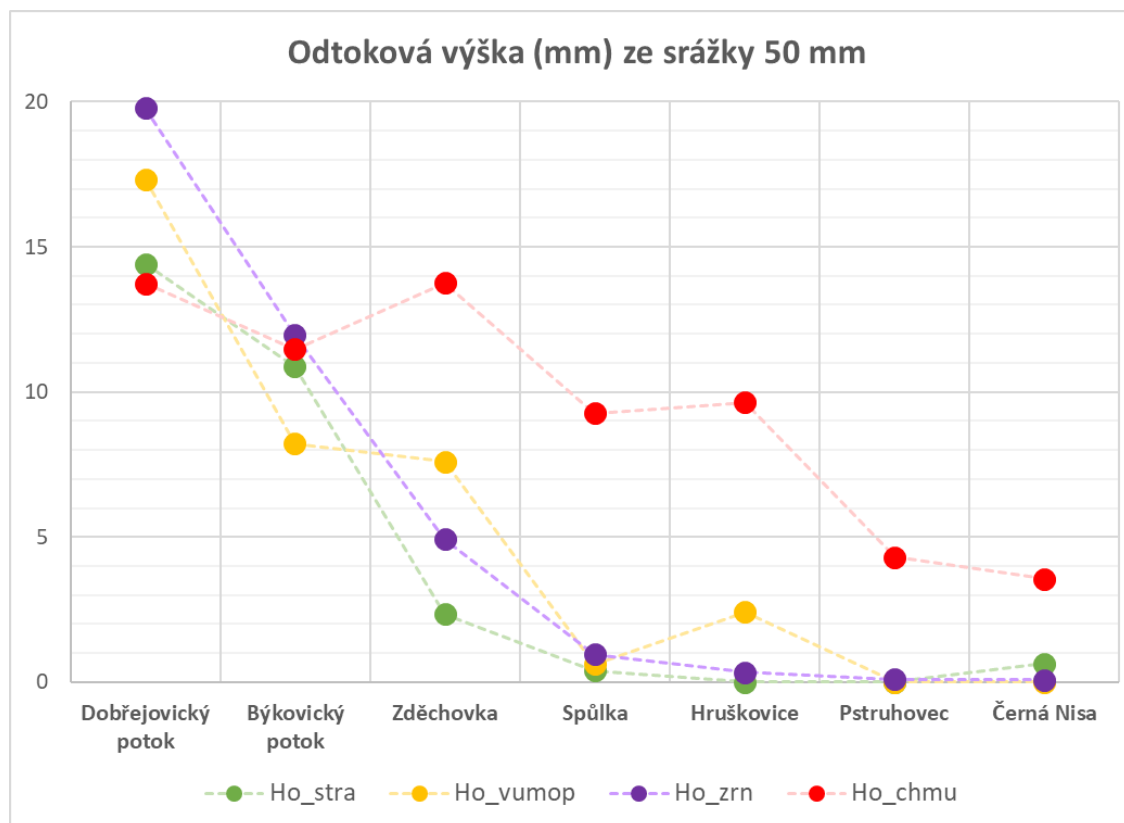
- Nejčastější půdní charakteristikou hydrologická skupina půdy – HSP
- 4 rozdílné celorepublikové podklady, velké dopady na výsledné CN / odtoky

Půdní data – konceptuální modely (SCS-CN /HMS/ aj.)

- Nejčastější půdní charakteristikou hydrologická skupina půdy – HSP
- 4 rozdílné celorepublikové podklady, velké dopady na výsledné CN / odtoky

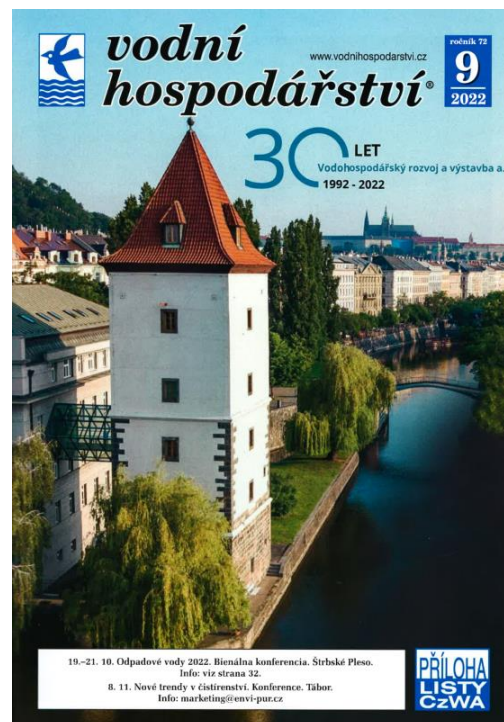

Návrhová data v hydrologických modelech

Webový portál *rain.fsv.cvut.cz*

Půdní data – konceptuální modely (SCS-CN /HMS/ aj.)

- Nejčastější půdní charakteristikou hydrologická skupina půdy – HSP
- 4 rozdílné celorepublikové podklady, velké dopady na výsledné CN / odtoky
- Detailní popis metodik, datových zdrojů a srovnání v *Vodní hospodářství 2022/6, 9*

Návrhová data v hydrologických modelech

Webový portál *rain.fsv.cvut.cz*

Půdní data – fyzikální modely

- Zpravidla nutné hodnoty *Ksat* a další parametry dle metody výpočtu infiltrace
  - *Ksat* nejtěsněji svázáno se zrnitostí půdy, další veličiny zpřesňují. Dostupná řada PTF, v současnosti často webové služby

<https://dsiweb.cse.msu.edu/rosetta/>

https://ptfinterface.rissac.hu/app_direct/ptf/

ROSETTA3 Tool
to estimate the soil saturated hydraulic conductivity (ROSETTA3 code is from [Zhang and Sch](#))

Enter the following soil inputs. Providing the optional inputs, improves the tool's estimate.

Percent sand, S (%)

Percent silt, Si (%)

Percent clay, C (%)

Bulk density, BD (g/cm³) (Optional)

Volumetric water content at field capacity, 33 kPa (cm³/cm³) (Optional)

Volumetric water content at permanent wilting point, 1500 kPa (cm³/cm³) (Optional)

Results:

Saturated hydraulic conductivity, *K_s* (cm/day)

Residual water content,

Model execution

Upload CSV file
 data_sam.csv

The following columns will be considered for model selection:

DEPTH_M USSAND USSILT USCLAY OC BD

Select required soil hydraulic property

☐ VG
☐ MVG
☐ THS
☐ FC2
☐ FC
☐ WP
☐ AIWC2
☐ AIWC
☒ KS

PREDICTION ALGORITHM (PTF) SELECTED BASED ON AVAILABLE INPUT VARIABLES AND REQUIRED SOIL HYDRAULIC PROPERTY

PTF02

☐ Do you want to estimate quantiles (uncertainty)?

Choose quantile options

Output

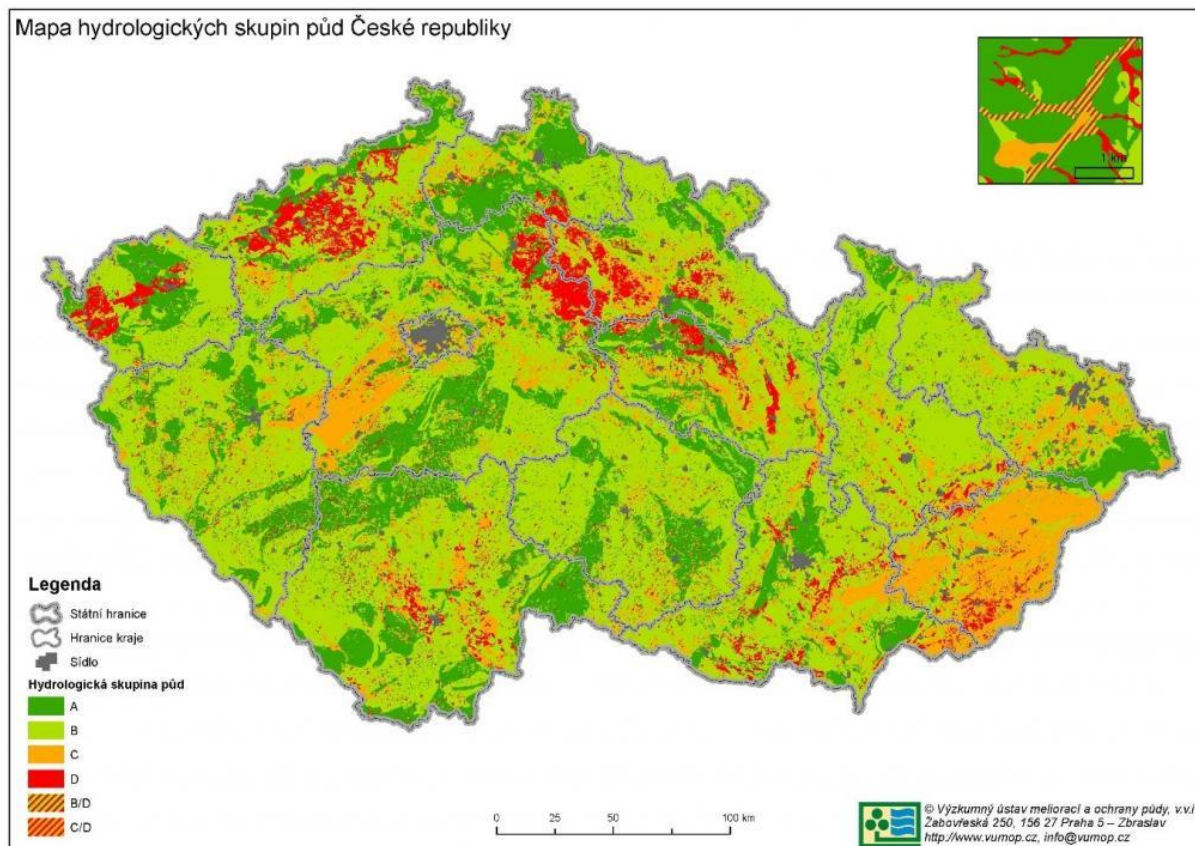
	SAMPLE_ID	X_W0504	Y_W0504	DEPTH_M	USSAND	US
1	4	21.358033	46.706408	15	29.08	
2	6	18.550277	47.680759	15	29.99	

Půdní data – kde je vzít?

- HSP pro metodu SCS-CN snadno dostupná ze dvou zdrojů
  - dle VÚMOP (2018) lze požádat na pedologie@vumop.cz

Návrhová data v hydrologických modelech

Webový portál rain.fsv.cvut.cz

Půdní data – kde je vzít?

- HSP pro metodu SCS-CN snadno dostupná ze dvou zdrojů
  - dle VÚMOP (2018) lze požádat na pedologie@vumop.cz
  - dle zrnitostí ČVUT+VÚMOP s omezeními volně dostupné na rain.fsv.cvut.cz jako WMS/WPS služba

Rain @ FSv ČVUT v Praze

Vliv variability krátkodobých srážek a následného odtoku v malých povodích České republiky na hospodaření s vodou v krajině

ÚVOD WEBOVÉ SLUŽBY A APLIKACE SRÁŽKY **PŮDY** SPLASH CUP ALICE KONFERENCE

> Půdy

Aktuálně
15. 3. 2021

Došlo k nasazení nové generace poskytovaných webových služeb WMS, WFS a WPS. Zároveň byla aktualizována webová aplikace [Průběhy 6hodinových návrhových srážek na povodí IV. řádu](#). Případné problémy prosím nahlášte na e-mailové [adresy](#).

Mapy hydropedologických charakteristik pro celé území ČR vypracoval [řešitelský tým](#) v rámci projektu: [TJ02000234 - Fyzikální a hydropedologické charakteristiky půd ČR](#) - dokončený, řešený v letech 2019 - 2021

Pro řešení projektu byly využity tyto [Datové podklady](#). Hlavními výstupy projektu jsou:

- spojitě mapy zrnitostí a mapa hydrologických skupin půd (HSP) pro celou ČR, dostupné skrze [webové služby](#)
- [databáze](#) hydraulických vlastností půd, která je částečně přístupná odborné veřejnosti

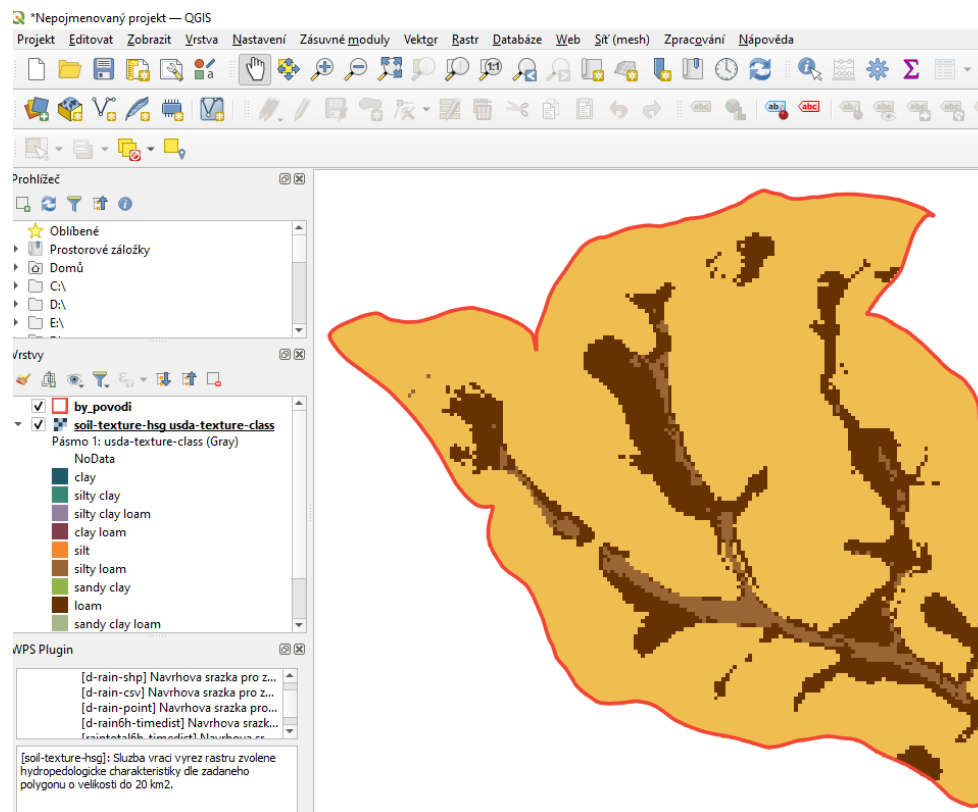

Návrhová data v hydrologických modelech

Webový portál *rain.fsv.cvut.cz*

Půdní data – kde je vzít?

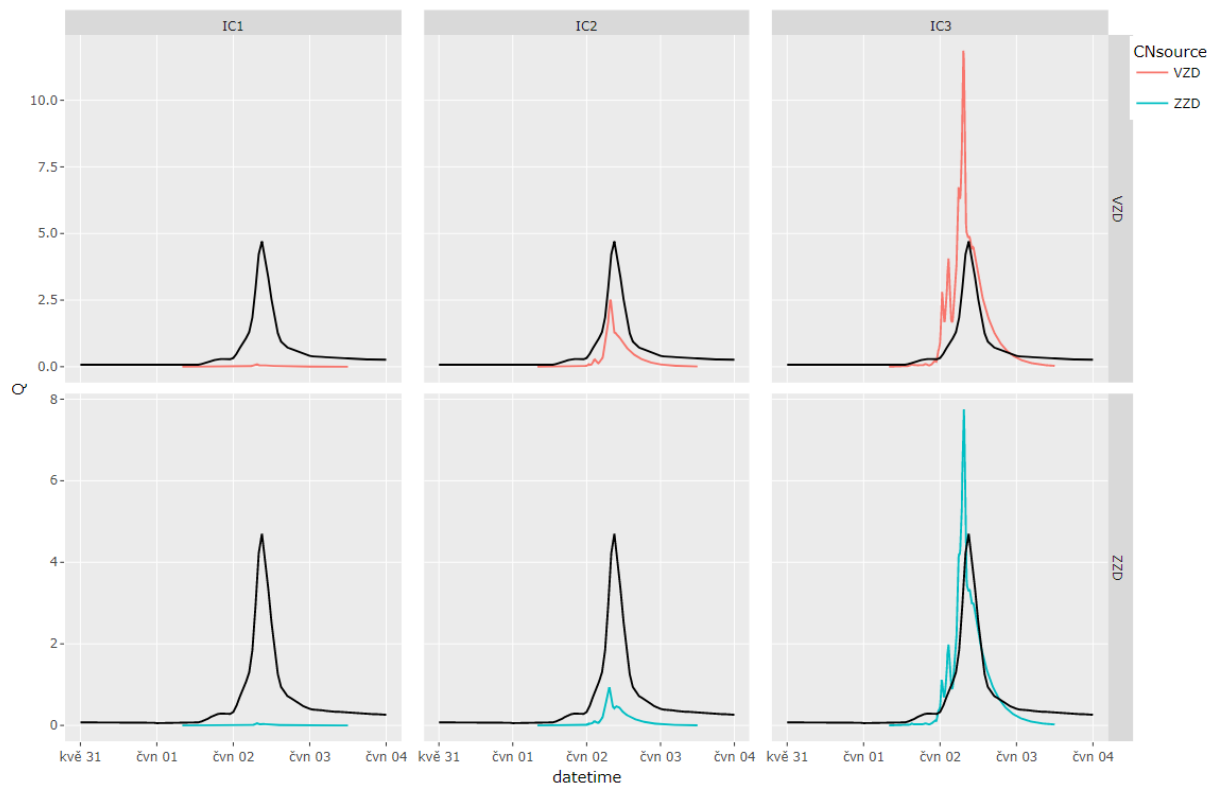
- HSP pro metodu SCS-CN snadno dostupná ze dvou zdrojů
  - dle VÚMOP (2018) lze požádat na pedologie@vumop.cz
  - dle zrnitostí ČVUT+VÚMOP s omezeními volně dostupné na *rain.fsv.cvut.cz* jako WMS/WPS služba

Počáteční podmínky - opomíjený ale klíčový vstup

- V metodě SCS-CN volba ze 3 počátečních stavů (IPS)
  - Tabulkové hodnoty pro IPS2, na krajní stavy snadný přepočet
  - Zásadní rozdíly pro hydrologickou odezvu
  - Návod k jejich použití v nové metodice

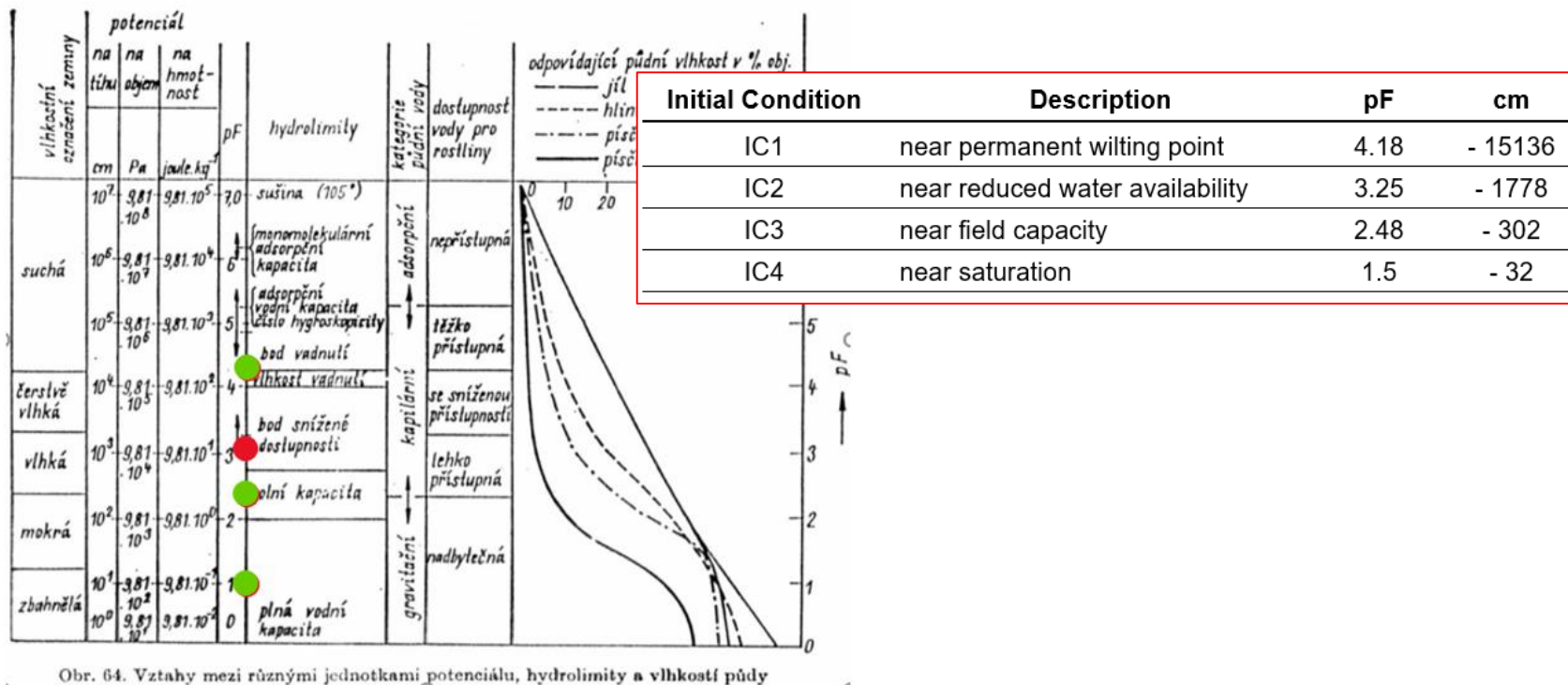

Počáteční podmínky - opomíjený ale klíčový vstup

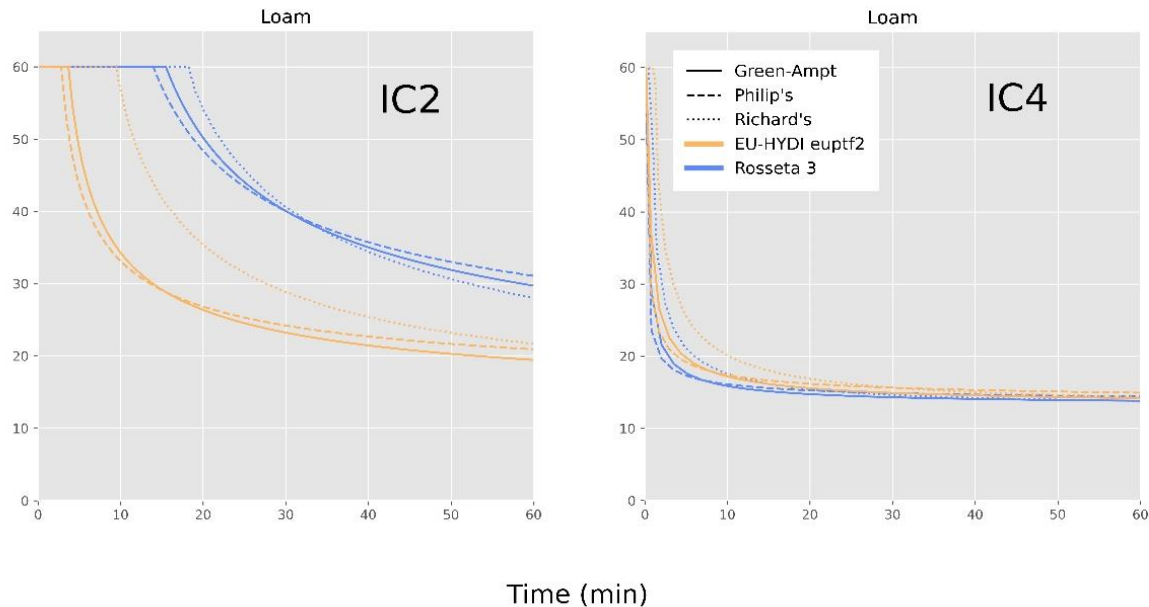
- V metodě SCS-CN volba ze 3 počátečních stavů (IPS)
- Ve fyzikálních modelech nutné explicitně vyjádřit počáteční stav půdy a upravit parametry infiltračních rutin
  - Vhodné využít známé přibližné hodnoty hydrolimitů (prahy vlhkosti / sacích tlaků)

Počáteční podmínky - opomíjený ale klíčový vstup

- V metodě SCS-CN volba ze 3 počátečních stavů (IPS)
- Ve fyzikálních modelech nutné explicitně vyjádřit počáteční stav půdy a upravit parametry infiltračních rutin
  - Vhodné využít známé přibližné hodnoty hydrolimitů (prahy vlhkosti / sacích tlaků)
  - Výsledky se mírně liší dle stupně zjednodušení infiltračních rovnic (Richard's → G&A → Philip)

Návrhová data v hydrologických modelech

Webový portál *rain.fsv.cvut.cz*

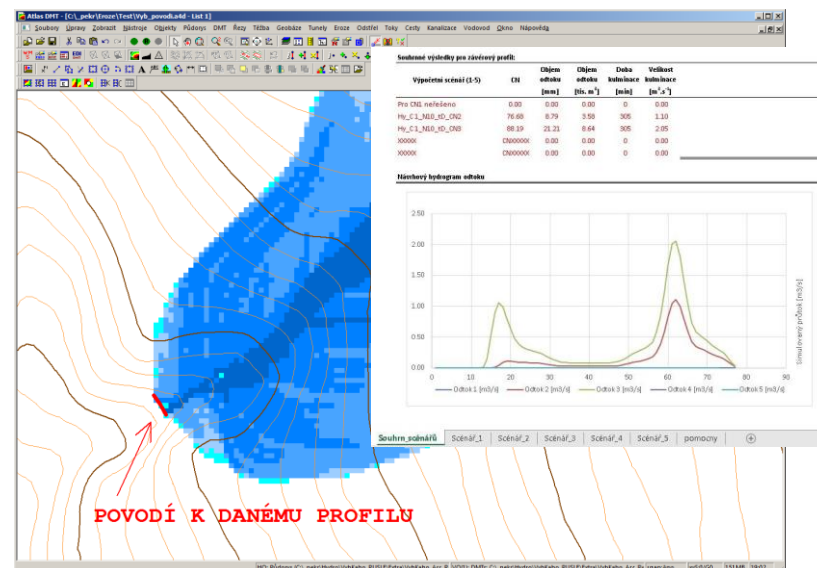
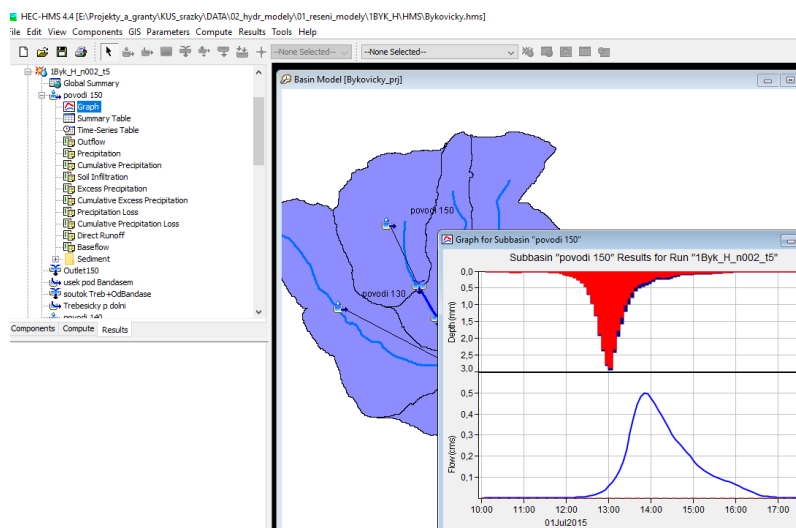

Volba hydrologického modelu

- Metoda SCS-CN s využitím všech dostupných poznatků o variabilitě srážky

~~DesQ~~ ~~MaxQ~~

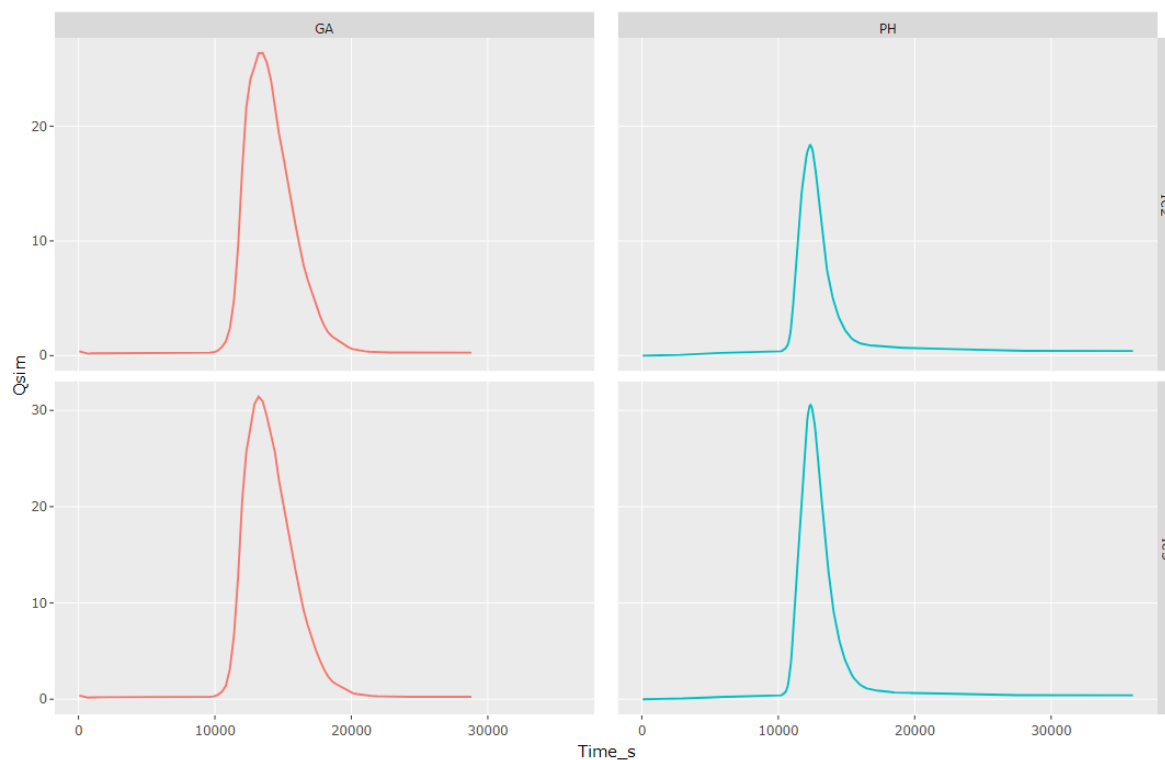
- **HEC-HMS** – volně dostupný, snadná práce, množství návodů, velmi flexibilní, ale bez přímé vazby na česká data
- **Atlas HYDROLOGIE** – komerční, zprvu náročnější, vazba na projekci a specifické vstupy (návrhové srážky, HPJ...)

Volba hydrologického modelu

- Fyzikálně založené plně distribuované modely
  - **MikeSHE** – komerční, velmi komplexní a flexibilní, rychlý, vlastní GUI a formáty dat
  - **SMODERP 2D** – volně dostupný toolbox pro ArcGIS, jen klíčové procesy a jednodušší popis, výpočetně náročnější, probíhá vývoj na ČVUT

Návrhová data v hydrologických modelech

Webový portál *rain.fsv.cvut.cz*

Rain @ FSv ČVUT v Praze

Vliv variability krátkodobých srážek a následného odtoku v malých povodích České republiky na hospodaření s vodou v krajině

Díky za pozornost

ÚVOD

WEBOVÉ SLUŽBY

ALICE

KONFERENCE

> Úvod

Aktuální

15. 3. 2021

Došlo k poskytnutí a WPS. Zá aplikace P srážek na problémy adrese ma

5. 5. 2020

APLIKACE PRŮBĚHY 6HODINOVÝCH SRÁŽEK

WEBOVÉ SLUŽBY

MINIAPLIKACE BODOVÝ VÝPOČET ÚHRNU SRÁŽKY

Tyto stránky vznikly v rámci projektu NAZV - KUS a jejich cílem je odborné veřejnosti zpřístupnit **krátkodobé návrhové srážky** na území ČR. Sloužit mohou široké odborné veřejnosti využívající nástroje hydrologického modelování, např. projektantům protierozních či protipovodňových opatření, pozemkových úprav, autorům odtokových studií nebo akademickým pracovníkům v oboru životního prostředí. Jednotlivé služby jsou podrobně popsány v části [Webové služby a aplikace](#).

Zde publikované služby a informace jsou doplňkem k certifikované metodice [Krátkodobé srážky pro hydrologické modelování a navrhování drobných vodohospodářských staveb v krajině](#), která popisuje odvození a zásady využití návrhových srážek. Mapové přílohy metodiky jsou součástí certifikované mapy, která je v tištěné podobě dostupná na pracovišti Katedry geomatiky, FSv, ČVUT v Praze.

Publikované nástroje a podkladová data vznikly zejména v rámci tříletého projektu *Vliv variability krátkodobých srážek a následného odtoku v malých povodích České republiky na hospodaření s vodou v krajině*. Podrobnosti o něm naleznete v části [O projektu](#).

Kontakt: ludek.strouhal@fsv.cvut.cz